

העותרים:

1. סא"ח
2. ל"א
3. ה"ב
4. הא"א
5. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
6. עיר עמים
7. האגודה לזכויות האזרח בישראל

כולם ע"י ב"כ עוה"ד טל חסין ואח'
מהאגודה לזכויות האזרח בישראל

וע"י ב"כ עוה"ד מאיסא אבו סאלח – אבו עכר ואח'
מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200
טל: 02-6283555 ; פקס: 02-6276317
דוא"ל: -----

נגד

המשיבים:

1. מפקד מחוז ירושלים, משטרת ישראל
2. ראש מנהלת קשת צבעים, משרד הביטחון
3. ראש מת"ק עוטף ירושלים

ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים
רח' צלאח א-דין 29, ירושלים
טל: 02-6466590 ; פקס: 02-6467011

תגובת העותרים להודעת העדכון מטעם המשיבים

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 17.11.2025 מתכבדים העותרים להגיש את תגובתם להודעת העדכון של המשיבים מיום 16.11.2025.

1. שנתיים חלפו מאז הוגשה העתירה, כמעט חודשיים עברו מאז נכנסה לתוקפה הפסקת האש, אך כל שיפור לא ניכר בדפוס הפעלת המחסומים המקיפים את כפר עקב ותושביה, החוצצים בינם לבין ירושלים. הקרוסלה, דרכה עברו לרחבת ההסעות שמעבר לגדר אלפי תלמידים בתוך דקות ספורות לפני המלחמה, נותרה סגורה. הטרמינל הרגלי, שהיה פתוח 24 שעות ביממה, נסגר לחלוטין ב- 21:00. בבקרים רבים פועלים בו בשעות העומס, שבהן יוצאים אנשים לעבודתם ותלמידים

למוסדות החינוך, רק שניים מחמשת מסלולי המעבר. התור משתרך אל מחוץ לרחבה החיצונית של הטרמינל.

2. מנגנון לחציית מחסום מהירה במקרים דחופים, שעל נחיצותו עמד בית המשפט הנכבד זה מכבר, לא קם. המחסום שהוצב בגיבע סמוך לתחילת המלחמה, ואשר בולם את התושבים בדרכם למחסום אחר בעוטף ירושלים, מחסום חיזמה, נסגר בשעות שונות ביום ובלילה ללא כל התראה. תכליתו של מחסום גיבע מעולם לא הובהרה.

3. בעוד ההליך מתנהל, ובמקביל לכניסתו לתפקיד של מפקד מג"ב עוטף ירושלים החדש, נוספו לבידוק במחסום קלנדיה פרקטיקות פסולות ופוגעניות, שאינן משרתות דבר. תלמידים צעירים ובני נוער, החוצים עתה את המחסום במעבר הרגלי, נדרשים מפעם לפעם לדקלם בעל פה את מספרי תעודת הזהות שלהם. מי שלא מצליח, מוחזר לאחור (ראו גם בקשת העותרים להקדמת מועד הדיון מיום 26.5.2025). כך גם תלמיד שלא יכול להציג תעודת לידה מקורית. אוטובוסים מעוכבים בשער הכניסה לנתיב התחבורה הציבורית.

4. חרף החלטת בית המשפט הנכבד מיום 17.9.2025, לפיה הודעת העדכון "תכלול פירוט של שעות הפתיחה, הסגירה, ומספר המעברים בכל יום" בתקופה נתונה, העדכון עוסק רק במעבר הולכי הרגל במחסום קלנדיה. על כן מבקשים העותרים להציג את התמונה המלאה, ולעדכן בקצרה בדבר המגבלות המוטלות על חציית כלל המחסומים הניצבים בדרכם של התושבים לירושלים.

מעבר הולכי הרגל במחסום קלנדיה (הטרמינל הרגלי)

5. מהטבלה שצורפה לעדכון המשיבים האחרון עולה התמונה הבאה: **בתשעה מתוך 31 הימים שפורטו בה, לא פעלו חמשת מסלולי המעבר במלואם בשעות העומס, 09:00-05:00, המכונות על ידי המשיבים "פיק הבוקר" ולא בכדי. בשישה ימים נפתחו רק שני מסלולים. בשלושה ימים נוספים פעלו בין מסלול אחד לשניים. ביום נוסף פעלו בשעות אלה בין שניים לשלושה מסלולים.** משמע, ב-29% אחוז מהימים בתקופה המפורטת פעל הטרמינל במתכונת חסרה. כתוצאה מכך, נדחסים המוני בני אדם בכניסה לטרמינל ובין תחנותיו השונות, בתור שגולש אל מחוץ לרחבת הכניסה. תושבים מדווחים על איחורים ניכרים למקומות העבודה, הורים מספרים שילדיהם מגיעים באיחור למוסדות החינוך.

6. הורים מספרים עוד על הקושי שמסבה לילדיהם סגירת הקרוסלה, המצוידת באמצעי בידוק אלקטרוניים, ואשר אפשרה מעבר מהיר ובטוח לרחבת ההסעות מצדה השני של הגדר. תלמידים צעירים ובני נוער נאלצים להתעורר בארבע וחצי בבוקר, להצטופף בין מאות בני אדם, להמתין לפתיחת מעברי המתכת המווסתים את תנועת ההמונים בתוך הטרמינל, להציג מסמכי מזהים (תעודת לידה), להעביר ילקוטים במגנומטרים. לעתים הם נדרשים לחלוץ נעליים ולהסיר חגורות. בחודשים האחרונים, כפי שדיווחו העותרים בבקשתם מיום 26.5.2025, במהלך הבידוק הם נשאלים מה מספר תעודת הזהות שלהם. ילד שאינו יודע, לא חוצה את המחסום. כך גם מי שאין ברשותו תעודת לידה מקורית.

[תמונות מההמתנה במחסום – התמונות הוסרו]

7. מר מ"ס, תושב השכונה אשר מאז הגשת העתירה עוקב אחר המצב במחסומים, עומד בקשר רציף עם התושבים, וחוצה בעצמו את מעבר הולכי הרגל בקלנדיה בשעות הבוקר מדי יום, מעיד:

" העומסים במעבר הולכי הרגל בקלנדיה הם בלתי נסבלים. לא פעם היחס לתושבים – נשים, ילדים צעירים וקשישים, תלוי בגורמים שרירותיים, כמו מצב רוחם של המאבטח או המאבטחת שמאיישים את העמדות. כך, למשל, ביום 6.11.2025 הגעתי למעבר בסביבות השעה 06:20, והמתנתי שעה שלמה לחציית המחסום. איתי בתור המתינו תלמידים. חלקם פרץ בבכי, מהלחץ והחשש שהם לא יספיקו להגיע בזמן לבתי הספר, זאת הייתה תקופת מבחנים. ההתנהלות הזאת לא ייחודית ליום הזה. זה קורה לא מעט. יש בקרים שבהם אני רואה תלמידים נשלחים חזרה הביתה, אחרי שלא ידעו מה מספר תעודת הזהות שלהם, או בגלל שהם לא הביאו תעודת לידה מקורית. גם זה מלווה בפחד ובבכי. הם רק ילדים".

תצהירו של מר ס' מצורף.

8. המקרה הבא ממחיש את השרירות והגחמניות שמאפיינת לא פעם את התנהלות השוטרים, המאבטחים והחיילים במחסום. ביום 10.09.2025 ניסה נער בן 15 לעבור בטרמינל הרגלי בדרכו לבית הספר. הוא הציג תעודת לידה מקורית, בלויה וקרועה, לה נלווה העתק מאומת של התעודה מאתר ההזדהות הממשלתי. המאבטחים במקום סירבו לאפשר לו לעבור. הנער ניסה להתווכח. הוא הסביר להם שבית הספר התריע בפני הוריו על איחורים והיעדרויות רבים שנבעו, בין היתר, מהצורך לחצות מחסום מדי בוקר. כאשר התעקש לעבור, השליכו אותו המאבטחים בכוח אל מחוץ לטרמינל. אמו של הנער הגישה תלונה למשטרה.

העתק אישור על הגשת תלונה מצורף ומסומן ע/1.

9. זאת ועוד. חרף התחייבות המשיבים מיום 12.12.2024, שניתנה על ידי מפקד מג"ב עוטף ירושלים הקודם, תנ"צ עמי נידם, להותיר מעבר רגלי אחד פתוח במשך כל שעות היממה, הטרמינל הרגלי כולו נסגר ב-21:00. המשיבים מנסים לנמק את החלטת המפקד החדש במיעוט, לטענתם, של העוברים בטרמינל בשעות הלילה, ובכך שקו 218 של חברת האוטובוסים המזרח ירושלמית, המשרת את תושבי כפר עקב, מפסיק לפעול בשעה זו. אלא שקו 218א, שאף הוא משרת את תושבי השכונה, ממשיך לפעול עד 22:00, לטענת "השימוש המועט" לא הוצגו כל נתונים שיתמכו בה, ולא זכור לעותרים שאי פעם התבצע בקרב התושבים סקר צרכים בעניין המעבר בטרמינל בשעות הלילה, או בכל עניין אחר העוסק בחציית המחסומים המקיפים את השכונה. גם אם רק כמה עשרות, ואפילו אם תושבים בודדים מתוך רבבות בני האדם המתגוררים בכפר עקב ושאינן ברשותם רכב מבקשים לצאת מהשכונה בשעות הלילה, אין זה מעניינם של המשיבים. כפר עקב היא שכונה משכונות ירושלים, לא מתחם כלא הנתון למשטור כוחות הביטחון.

העתק זמני הנסיעה של קו 218א מתוך אתר רב-פס מצורף ומסומן ע/2.

יציאה מהשכונה בתחבורה ציבורית

10. כפי שכבר התריעו העותרים בעבר, וגם היום, נדרשים כל נוסעי התחבורה הציבורית לרדת מהאוטובוס שאוסף אותם ממרכז השכונה ולעבור במחסום בדיקת מגנומטר, הניצב לצד נתיב התחבורה הציבורית. זאת חלף הפרקטיקה שנהגה בעבר, לפיה מאבטח עלה לאוטובוס ובחן את תעודות הזהות שלהם. גם קשישים, נשים הרות, אמהות עם פעוטות, ואנשים חולים ובעלי מוגבלויות אינם נמלטים מרוע הגזרה (ראו: בקשת העותרים להקדמת הדיון מיום 26.5.2025). בהעדרם של נהלים והנחיות מפורשות, ההחלטה האם להתיר לנוסע להיוותר באוטובוס תלויה

בחסדי לבו של כל שוטר ומאבטח. הצהרת המשיבים בדיון שהתקיים ביום 18.7.2024, לפיה קשישים ובעלי מוגבלויות אינם נדרשים לרדת מהאוטובוסים, התגלתה כעורבא פרח.

11. בכך לא תמו התלאות שמסבה מדיניות המשיבים לתושבים. מטעמים שאינם נהירים, המחסום בנתיב התחבורה הציבורית אינו מורס כל אימת שמגיע אליו אוטובוס, אלא רק לאחר שמצטברים שני אוטובוסים ויותר. גם תופעה זו נמשכת עד היום, אף שהמשיבים הכחישו את קיומה בדיון שהתקיים ביולי 2024.

מעבר כלי רכב במחסום

12. ברוב שעות היממה פתוחים במעבר קלנדיה רק שני מסלולים לרכבים, מתוך השלושה הקיימים. אולם עומסי התנועה החריגים, והפקקים הקשים שנוצרים בכניסה למחסום המכוניות, אינם נובעים רק ממספר המסלולים המופעלים, אלא מזמני ההמתנה הארוכים החולפים בין בדיקת רכב אחד למשנהו. עשרות מכוניות יכולות להתקבץ בטור המכוניות הארוך המוביל מהשכונה למעבר הרכוב, ממתונות לאות שיתיר להם להתקדם, אולם קצב הבדיקה אטי להחריד אף שהבדיקה עצמה לא השתנתה: מבט חטוף על תעודות הזהות, הצצה קלה לבגאז' הרכב (הח"מ חוותה זאת על בשרה מספר פעמים). לעתים נסגרים הנתיבים הרכובים כולם, מבלי שתינתן לתושבים הודעה מוקדמת. כך היה למשל ביום 16.11.2025. מעבר כלי הרכב נסגר למשך שעות.

[תמונות של אוטובוסים ממתינים ושל המחסום סגור – התמונות הוסרו]

13. בשבועות האחרונים הופתעו תושבי כפר עקב לגלות, שגם הכניסה לשכונה חסומה בפניהם בשעות הקטנות של הלילה, בין השעות 02:00-04:00 לערך. מי שמבקש לחזור לביתו נתקל בשער סגור, ונאלץ לסוב על עקבותיו ולהיכנס לשכונה דרך מחסום חיזמה. הדבר מקשה במיוחד על צוותי הניקיון ואיסוף האשפה, ופוגע בפינוי סדיר של הררי הזבל שמייצרים רבבות בני אדם. פינוי האשפה הלילי מתבצע בשני סבבים: משאיות נכנסות לכפר עקב, אוספות את האשפה, ופורקות אותה באתר פינוי הפסולת ("האגרינט"), שממוקם בעטרות, במרחק של חמש דקות נסיעה בלבד מהמחסום. סגירתו לכניסת כלי רכב בשעות הלילה, מאלצת אותם לחזור לשכונה דרך מחסום חיזמה. דרכם עשויה להתארך בחצי שעה ויותר.

תצהירו של מר מהנד ענאתי מאגודה לזכויות האזרח מצורף.

המחסום שהוצב בג'בע עם תחילת המלחמה

14. חרף התחייבות המשיבים בתגובתם המקדמית לעתירה, לפיה השער הצהוב שהוצב סמוך לג'בע עם תחילת המלחמה סגור רק בשעות הבוקר, לפרק זמן "מצומצם ביותר", ובתגובתם מיום 5.3.2024 הודיעו שהחסימה אשר הוצבה בין השעות 05:00-08:00 הומרה בבדיקה למבקשים לעבור דרכו – המציאות מלמדת כי מה שהחל כחסימה זמנית לפרק זמן קצר הפך לחסימה קבועה. פעם אחר פעם נתקלים תושבים, בכל שעות היממה, במחסום סגור כליל, או שהם נדרשים לעבור בו בידוק. עדכון על דפוס הפעלת מחסום זה לא התקבל, חרף הוראת בית המשפט למשיבים לעדכן אודותיו (ראו: החלטת בית המשפט מיום 9.1.2024).

15. העותרים ישובו וידגישו: אין כל תכלית למחסום ג'בע. הוא אינו מהווה מחסום כניסה לירושלים. השער הצהוב, שהומר מאז הצבתו בשער אדום איתן, פשוט הוצב יום אחד בדרך למחסום חיזמה, שבו עושים התושבים שימוש תדיר, ארוך שנים, במטרה להקל על העומס במחסום קלנדיה, אשר

לא הותאם לגידול העצום באוכלוסיית השכונה מאז הקמת חומת ההפרדה. המעבר במחסום חיזמה, דרכו עוברים גם מתנחלים שמבקשים להגיע לירושלים, מהיר ונוח. המשיבים לא סיפקו כל הסבר לנחיצותו של מחסום נוסף בדרך למחסום חיזמה, ואיש כמובן לא טורח לעדכן את התושבים כשמחסום ג'בע נסגר למשך שעות.

היעדר מנגנון מעבר הומניטרי

16. קיים צורך אקוטי בהקמת מנגנון לתיאום מעבר במחסומי כפר עקב במקרי חירום, רפואיים ואחרים. אף בית המשפט עמד על כך בדיונים שהתקיימו בימים 18.7.2024 ו-8.1.2024. בקשת העותרים מהמשיבים למנות איש קשר במחסום נדחתה, והתושבים הופנו למוקד 100 במשטרה (ראו עדכון משיבים מיום 1.12.2024). כפי שדיווחו העותרים, תושבת כפר עקב שנתקפה בצירים, ושפנתה למוקד המשטרה כדי שייסיעו במעבר מהיר במחסום, נענתה על ידי השוטרים בכך שלמוקד אין כל קשר למפעילי מחסום קלנדיה, ושהם יכולים לעזור רק בהזמנת אמבולנס עברה.

17. אפילו אישורי המעבר במחסום אל ג'יב, מחסום סמוך לשכונה שמאפשר הגעה מהירה לירושלים, שסיפק תנ"צ נידם לחולים קשים שזקוקים להגיע לבתי החולים בתכיפות, לעתים בדחיפות, נגוזו עם עזיבתו את התפקיד. עתירה נפרדת העוסקת בכך תלויה ועומדת בפני בית המשפט (בג"ץ-52629-08-25 אבו רמילה ואח' נ' מפקד עוטף מג'ב ירושלים).

18. תמונת המצב, אם כן, עגומה: רבבות תושבי קבע ואזרחים ישראלים כלואים בין מחסומים, מחשבים את קצם לאחר בהמתנה שאורכת שעות לחצייתם. המלחמה הסתיימה, אבל הגבלות התנועה הקשות המוטלות על תושבי כפר עקב נותרו על כנן. כל מעבר לירושלים, עיר שאלה סופחו וזיקתם אליה הדוקה, הופך למסע התשה מפרך, אשר בשעות העומס עשוי להימשך שעות ויותר. אלו אינן "מגבלות מסוימות על התנועה", כפי שכתבו המשיבים בתגובתם המקדמית לעתירה. זוהי שגרת חיים משובשת לחלוטין.

19. למעלה משנתיים נאלצים תושבי השכונה הירושלמית שנתקעו מעבר לגדר ההפרדה, שאותה לא ביקשו לעצמם, להפסיד ימי עבודה, לוותר על בדיקות וטיפולים, לאחר למוסדות חינוך, להימנע מפעילות פנאי, ולהסתגל למציאות שכופה עליהם צמצום ניכר בטווח המחיה, מסבה להם פגיעה אנושה בזכויות יסוד, ומלווה בהשפלה יומיומית. הזמן החולף לא הופך זאת לקל יותר. קביעתם של המשיבים בעדכון האחרון מטעמם, לפיה צמצום המגבלות "יפגע פגיעה בלתי מידתית באוכלוסייה העוברת דרך מעבר קלנדיה", ו"יפגע קשות במרקם החיים של התושבים" (ראו: סעיפים 5, 7 ו-8 לעדכון), היא צינית להחריד ולעג לרש. רווחתם וזכויותיהם של תושבי כפר עקב מעניינים את המשיבים כקליפת השום. הגיעה העת לפתוח מחדש את מעבר התלמידים, לאיש שוב את המחסום הרגלי 24 שעות ביממה ולהסיר את החסימה בג'בע.

בשל כל אלה מתבקש בית המשפט הנכבד ליתן צו על תנאי כמבוקש בעתירה.

24.11.2025

מאيسא אבו סאלח אבו עכר, עו"ד

טל חסין, עו"ד

ב"כ העותרים